

DOI 10.36074/logos-13.03.2026.015

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРИЙОМІВ ВИРОЩУВАННЯ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ

Ліхушина Ганна Анатоліївна¹, Воленчук Наталія Анатоліївна²,
Бондарева Ольга Браунівна³

1. доктор філософії з агрономії, старш. дослідник,
завідувач відділом селекції, насінництва та технологій виробництва
сільськогосподарської продукції

*Донецька державна сільськогосподарська дослідна станція
НААН України, УКРАЇНА*

ORCID ID: 0000-0002-0250-2456

2. канд. екон. наук, старш. дослідник, заст. директора з наукової роботи
Донецька державна сільськогосподарська дослідна станція

НААН України, УКРАЇНА

ORCID ID: 0000-0003-2769-2302

3. канд. техн. наук, старш. наук. співроб., учений секретар
Донецька державна сільськогосподарська дослідна станція

НААН України, УКРАЇНА

ORCID ID: 0000-0002-8128-8485

Збільшення і стабілізація виробництва зерна є важливими завданнями агропромислового комплексу України [1, 2]. Формування значного рівня урожаю з високими показниками якості зерна можливе шляхом розробки нових та удосконалення існуючих елементів технологій вирощування зернових культур, в тому числі й за рахунок застосування біологічних препаратів [3 – 7].

В ґрунтово-кліматичних умовах східної частини Північного Степу України досліджено вплив агробіологічних заходів на урожайність зернових колосових культур в умовах техногенного навантаження, а саме через використання різних норм висіву, строків сівби, регуляторів росту.

Економічна ефективність вирощування пшениці озимої з використанням різних норм висіву наведена в таблиці 1.

섹션 9.

AGRICULTURAL SCIENCES AND FOODSTUFFS

Таблиця 1

Економічна ефективність вирощування пшениці озимої за різних норм висіву, 2022–2025 рр.

Норма висіву (млн шт./га.)	Урожайність, т/га	Виробничі витрати, грн/га	Собівартість 1 т зерна, грн	Чистий прибуток, грн/га	Рентабельність, %
<i>Юзовська (Erythrospermum)</i>					
1,5	4,6	14750	3207	22050	149,5
2,5	6,0	14950	2492	33050	221,1
3,5	6,9	15150	2196	40050	264,4
4,5	5,5	15350	2791	28650	186,6
5,5	5,8	15550	2681	30850	198,4
6,5	5,1	15750	3088	25050	159,1
<i>Вежа (Lutescens)</i>					
1,5	5,1	14750	2892	26050	176,6
2,5	5,8	14950	2578	31450	210,4
3,5	5,3	15150	2858	27250	179,9
4,5	6,2	15350	2476	34250	223,1
5,5	5,4	15550	2880	27650	177,8
6,5	5,4	15750	2917	27450	174,3

[авторська розробка]

У середньому за роки досліджень (2022–2024 рр.) врожайність зерна пшениці озимої сорту Юзовська за різних норм висіву насіння змінювалась з 4,6 до 6,9 т/га.

Чистий прибуток при вирощуванні сорту Юзовська був найвищим при нормі висіву 3,5 млн шт./га і становив 40050 грн/га, що на 81,6 % більше ніж при нормі висіву 1,5 млн шт./га та на 21,2–59,9 % більше за інші варіанти.

Врожайність зерна пшениці озимої сорту Вежа за різних норм висіву насіння змінювалась з 5,1 до 6,2 т/га. Найвищий чистий прибуток при вирощуванні сорту Вежа було отримано за норми висіву насіння 4,5 млн шт./га і становив 34250 грн/га., що на 31,5 % більше ніж за норму висіву 1,5 млн шт./га та на 8,9–25,7 % більше за інші варіанти.

Таблиця 2

Вплив строку сівби на формування економічних показників пшениці озимої, 2022–2024 рр.

Строк сівби	Урожайність, т/га	Виробничі витрати, грн/га	Собівартість 1 т зерна, грн	Чистий прибуток, грн/га	Рентабельність, %
<i>Юзовська (Erythrospermum)</i>					
15.09	4,8	15350	3198	23050	150,2
25.09	5,4	15350	2843	27850	181,4
05.10	5,1	15350	3010	25450	165,8

Продовження табл. 2

Строк сівби	Урожайність, т/га	Виробничі витрати, грн/га	Собівартість 1 т зерна, грн	Чистий прибуток, грн/га	Рентабельність, %
15.10	4,9	15350	3133	23850	155,4
25.10	4,6	15350	3337	21450	139,7
<i>Вежа (Lutescens)</i>					
15.09	5,0	15350	3070	24650	160,6
25.09	5,2	15350	2952	26250	171,0
05.10	5,2	15350	2952	26250	171,0
15.10	4,5	15350	3411	20650	134,5
25.10	4,1	15350	3744	17450	113,7

[авторська розробка]

Згідно отриманих даних (табл. 2) можна зробити висновок, що найвища рентабельність зерновиробництва у обох сортів, при визначенні впливу строку сівби на формування економічних показників пшениці озимої була при їх сівбі 25 вересня з урожайністю 5,2 та 5,4 т/га. Собівартість 1 т зерна при цьому склала з 2843 до 3337 грн за 1 тону.

Встановлено, що використання амінокислотних регуляторів росту для інкрустації насіння перед сівбою суттєво впливає не тільки на рівень урожайності пшениці озимої, але й на економічну ефективність вирощування культури. Так, при розрахунку економічних показників вирощування пшениці озимої найбільший чистий прибуток був у сорту Юзовська за інокуляції препаратом Нова-ПЕГ і становив 39800 грн./га, що на 85,5 % більше, порівняно з контролем. За рівнем рентабельності (258,4 %) перевищило контроль цього ж сорту на 118,7 відсоткові пункти (табл. 3).

Таблиця 3

Вплив регуляторів росту на формування економічних показників пшениці озимої, 2022–2024 рр.

Допосівна обробка насіння	Виробничі витрати, грн/га	Собівартість 1 т зерна, грн	Чистий прибуток, грн/га	Рентабельність, %
<i>Юзовська (Erythrospermum)</i>				
Контроль	15350	3327	21450	139,7
Нова-Марин (2,0 л/т)	15450	2575	32550	210,7
Нова-ПЕГ(0,5 л/т)	15400	2232	39800	258,4
Нова-Сід (2,0 л/т)	15450	2809	28550	184,8
Нова-Марин + ПЕГ (2,0 л/т + 0,5 л/т)	15500	2672	30900	199,4
<i>Вежа (Lutescens)</i>				
Контроль	15350	3010	25450	165,8

섹션 9.

AGRICULTURAL SCIENCES AND FOODSTUFFS

Продовження табл. 3

Допосівна обробка насіння	Виробничі витрати, грн/га	Собівартість 1 т зерна, грн	Чистий прибуток, грн/га	Рентабельність, %
Нова-Марин (2,0 л/т)	15450	2664	30950	200,3
Нова-ПЕГ(0,5 л/т)	15400	2906	27000	175,3
Нова-Сід (2,0 л/т)	15450	2492	34150	221,0
Нова-Марин + ПЕГ (2,0 л/т + 0,5 л/т)	15500	2870	27700	178,7

[авторська розробка]

При вирощуванні сорту Юзовська найнижчу собівартість одиниці основної продукції забезпечила допосівна інкрустація насіння препаратом Нова-ПЕГ – 2232 грн/га, що на 32,9 % менше, ніж при вирощуванні без застосування регуляторів росту (контроль).

При вирощуванні сорту Вежа отримані дещо нижчі показники економічної ефективності що зумовлювалось дещо нижчою її зерновою продуктивністю. Так, при допосівній інкрустації насіння препаратом Нова-Сід був отриманий найбільший чистий прибуток і становив 34150 грн/га, що на 34,2 % більше за контроль, а рівень рентабельності – 221 %.

Застосування інкрустації насіння амінокислотними препаратами зумовлювало зростання чистого прибутку в порівняно з контролем при вирощуванні обох сортів пшениці озимої.

Висновки. Розрахунок економічної доцільності використання запропонованих елементів технології вирощування пшениці озимої продемонстрував найкращу рентабельність різновиду *Erythrospermum* при нормі висіву 3,5 млн. шт./га і різновиду *Lutescens* при нормі висіву насіння 4,5 млн. шт./га за строк сівби 25 вересня. Використання амінокислотних регуляторів росту для обробки насіння пшениці озимої сприяє суттєвому підвищенню економічних показників порівняно з контрольним варіантом незалежно від сорту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- [1] Нетіс І.Т. (2011) Пшениця озима на півдні України: монографія. Херсон: Олдіплюс.
- [2] Пашенко Ю.М., Рибка В.С. & Шевченко М.С. (2010) Інтенсифікація зерновиробництва. Агроекологічна та соціально-економічна сутність. *Ексклюзивні технології*, 3(8), 22–27.
- [3] Пивовар П.В. & Данкевич В.Є. (2017) Сучасний стан та перспективи запровадження екологічно безпечних технологій землеробства (р. 116–120). *Органічне виробництво і продовольча безпека*. Житомир.

- [4] Жемела Г.П. & Писаренко П.В. (2003) Удосконалення технології вирощування екологічно чистого і якісного зерна озимої пшениці. *Збірник наукових праць Уманського держ. агр. ун-ту*, 702–707.
- [5] Panfilova A. & Korkhova M. (2019) Formation of photosynthetic and grain yield of soft winter wheat (*Triticum aestivum* L.) depending on varietal characteristics and optimization of nutrition. *Research Journal of Pharmaceutical, Biological and Chemical Sciences*, 10(2), 78–85. DOI: 10.33887/rjpbcs.
- [6] Ліхушина Г.А. & Скнипа Н.Л. (2024) Вплив стимуляторів росту рослин та фонів живлення на формування біометричних показників пшениці озимої в умовах східної частини Північного Степу України. *Зернові культури*, 8(1), 92–100. <https://doi.org/10.31867/2523-4544/0316>.
- [7] Вінюков О.О., Чугрій Г.А., Поплевко В.І., Шульц П. & Скнипа Н.Л. (2022) Вплив мікробіологічних препаратів на фізіологічні процеси формування зернової продуктивності пшениці озимої. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*, 2, 11–20. doi: 10.31210/visnyk2022.02.01

